

Tõenduspõhine praktika – raviteekonnad, -juhendid ja otsused

Kaja-Triin Laisaar, TÜ peremedit siini ja rahvatervishoiu instituut
Urmeli Katus, TÜ tõenduspõhise praktika keskus

Tõenduspõhise praktika keskus

Eestis on teadjaid ja tublisid tegijaid palju ning

- loodud asutuse- või organisatsioonisisised juhendid/juhised
- sõlmitud asutuste ja/või organisatsioonide vahelised kokkulepped

Tõenduspõhise praktika keskus (endise nimega ravijuhendite püsisekretariaat) koondab kompetentsi – meil on

- rahvusvaheliselt tunnustatud metoodika (*The GRADE Approach*)
- ligi 15-aastane Eestis ravijuhendite koostamise kogemus

Ravijuhendid

Ravijuhendid (1)

... on Eestis (ajalooliselt) esimesed süsteemselt kogutud ja läbi töötatud tõendusele tuginevad tervishoiutöötajate jt tervise valdkonna spetsialistide töised abivahendid

Meenutuseks, et

- ravijuhendeid ei ole Eestist aegade algusest saadik kindla süsteemi järgi koostatud
- ravijuhend on nn geneeriline termin
- ravijuhendi n-ö orgaaniline osa on n-ö tervishoiutöötaja jagatav patsiendijuhend ja/või infomaterjal

Ravijuhendid aastal 2025

Healoomuliste, pahaloomulisuse potentsiaaliga ja ebaselge loomusega nahamoodustiste käsitus

Osteoporoosi käsitus esmatasandil

Kopsu- ja kopsuvälise tuberkuloosi käsitus (ajakohastamine)

Perioperatiivse ägeda valu käsitus (ajakohastamine)

Südamehaigete kompleksse taastusravi juhend

Enneaegse sünnituse ja enneaegse vastsündinu perinataalperioodi käsitus (ajakohastamine)

Diabeetilise jalahaiguse ennetamise ja ravi juhend

Kodade virvendusarütmia ravi- ja käsitusjuhend (ajakohastamine)

Sagedasemate naha ja pehmete kudede ning seedetrakti infektsioonide ambulatoorne diagnostika ja ravi

Toitmisravi korraldus (I osa). Alatoitumuse sõelumine, diagnoosimine ja toitmisravi alustamine

Ülekaalulise või rasvunud patsiendi käsitus esmatasandil (ajakohastamine)

Täiskasvanute kõrgvererõhktõve käsitus esmatasandil (ajakohastamine)

Rinnavähi täppisennetuse juhend

Ravijuhendid (2)

- Eestis keegi näeb selget vajadust ja ütleb selle välja
- Koostamiseks otsitakse riiklik vm rahastus
- Tõenduspõhise praktika keskus selgitab välja, kuidas koostada juhend võimalikult väikse vaevaga (loe: ressursikuluga)

Adolopment'i mõiste

Adopt – võtame üle (üksnes tõlgime) rahvusvahelise ravijuhendi

Adapt – kohandame rahvusvahelise ravijuhendi Eesti vajadustele-oludele vastavaks

Develop – koostame ravijuhendi n-ö nullist

Ravijuhendid (3)

Soovitused ravijuhendis – kliinilised või praktilised

Kliiniline soovitus ütleb, mida teha, arvestades:

- Sekkumis(t)e soovitud ja soovimatute mõjude (kasu-kahju) tasakaal
- Hinnang teadusliku tõendusmaterjali kvaliteedile
- Patsientide väärtushinnangud ja eelistused
- Kulud (ressursside jaotamine)
- Õiglus (võrdsus)
- Vastuvõetavus
- Teostatavus

Praktiline soovitus ütleb, kuidas midagi teha

Raviteekonnad

Raviteekond (ingl *Care Pathway*)

- ... on kompleksne sekkumine konkreetset patsiendirühma puudutavate otsustus- ja raviprotsesside korraldamiseks kindlal ajaperioodil.¹
- ... **eesmärk** on tõsta ravi kvaliteeti üle erinevate tasandite ja teenuseosutajate, parandades patsienditulemeid ja teenuskogemust, tõstes teenuseid osutavate spetsialistide tööga rahulolu ning optimeerides ressursikasutust.¹

Raviteekond (1)

- **Selgelt sõnastatud eesmärgid**, mis on tõenduspõhised ja tuginevad parimal praktil, patsientide ootustel ja omadustel;
- meeskonnaliikmete vahelise **suhtlemise ja suhtluse** patsientide ning peredega **vahendamine**;
- ravi **protsesside koordineerimine** – koordineeride multidistsiplinaarse meeskonna, patsientide ja nende pereliikmete rolle ning tegevuste järjestust;
- kõrvalekallete ja **tulemusnäitajate** dokumenteerimine, jälgimine ja **hindamine**;
- asjakohaste **ressursside kindlakstegemine**.¹

¹Vanhaecht, K., De Witte, K. Sermeus, W. (2007). The impact of clinical pathways on the organisation of care processes. PhD dissertation KULeuven, 154pp, Katholieke Universiteit Leuven

Raviteekond (2)

... sobib eelkõige protsesside optimeerimiseks, kui probleem on konkreetset patsiendirühma puudutava osapoolte suhtluse, koordineerimise, protsesside läbipaistvuse, ravi standardimise ja/või standardite praktikasse rakendamisega.²

²Tervisekassa. Raviteekondade arendamise juhend. Tervisekassa 2024

Tõenduspõhise praktika keskus:

Roll raviteekondade kiirendis

- Tugi kliiniliste probleemide tuvastamisel ja kliiniliste küsimuste sõnastamisel
- Tõendusmaterjali otsimine ja süntees
- Seireindikaatorite ja hindamisinstrumentide kaardistamine

Raviteekond: näide

Endoproteesimise terviklik, koostöine ja inimkeskne raviteekond

Otsusetoed

Kliiniline otsusetugi (ingl *Clinical Decision Support System*)

- ... on **infotehnoloogiline lahendus**, mis on loodud tervishoiutöötajatele kliiniliste otsuste toetamiseks ja/või tervishoiuteenuste kasutajatele oma tervist puudutavate otsuste paremaks hindamiseks.³
- ... **eesmärk** on vähendada kulusid, parandada ja suurendada patsiendiohutust, hoida kokku tervishoiutöötaja aega vajaliku informatsiooni kogumisel.³

³Tervisekassa. Kliinilised otsusetoed. Tervisekassa 2024

Kliiniline otsusetugi

Tugevused⁴

- patiendiohutus
- ravijuhendite jälgimine
- kulude ohjeldamine
- administratiivsed funktsioonid
- diagnostiline tugi

Piirangud⁴

- töövoo killustatus
- väsimine hoiatustest ja ebasobivad hoiatused
- otsusetoest sõltuvus
- halb andmekvaliteet ja ebatäpne sisu
- süsteemi ülevalpidamine ja pidev arendamine
- kallidus

⁴Sutton RT, Pincock D, Baumgart DC, Sadowski DC, Fedorak RN, Kroeker KI. An overview of clinical decision support systems: benefits, risks, and strategies for success. NPJ Digit Med. 2020;3:17

Kliiniline otsusetugi Eestis

2016.a

- retseptikeskuse kasutajatele kättesaadav ravimite koostoime teenus ☐ koostoimete andmebaas ja kliiniline otsusetugi INXBASE

2020.
a

- esmatasandile kättesaadav patsiendipõhise otsusetoe teenus ☐ kliiniline otsusetugi EBMEDS

2023.
a

- Kõigile tervishoiutöötajatele kättesaadav teabehalduse otsusetoe tervikteenus ☐ ingliskeelne ravijuhendite andmebaas DynaMed, eestikeelne ravijuhendite andmebaas EBM-ravijuhendid, eestikeelsed Medbase ravimite andmebaasid

Tõenduspõhise praktika keskus

Tartu Ülikooli peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituut

Ravila 19, Tartu 50411

Juhataja: Urmeli Katus (urmeli.katus@ut.ee)

Üldmeil: ravijuhend@ut.ee